

ditatem & nimiam rerum & temporis profusionem fugiamus. *Cic. Off. I. 29.*

CAPUT XX.

De jurejurando, aliisque modis, quibus pacta confirmantur.

DXVIII. Signa aut sermone, quibus veracitatem & sinceritatem nostram confirmamus, sunt *Adseverationes*, seu *Contestationes*. Illa autem *Contestatio*, qua ad vindictam divinam sub conditione *falsiloqui* moralis provocamus, *Jusjurandum* dicitur, & quidem *promissorium*, si quis promissionem a se factam firmet, secus *adsertorium*. Igitur *insanus*, *demens*, non jurant, nec qui tantum legens *Juramenti* formulam, non præferunt animum jurandi. *Ovid. Heroid. XXI. v. 135.*

DXIX. *Finis* juramenti ex parte ejus, qui jurat, est, ut verbis suis conciliet majorem fidem. Qui enim Deum esse agnoscit ens omniscium, omnipotens, & justissimum, non præsumitur esse tam malus, ut fidem fallere, ac divinæ misericordiæ renuntiare velit. Alter *finis* est ex parte illius, cui juratur, ut de veracitate & sinceritate jurantis certior & securior fiat. *Cic. Off. III. 31.*

DXX. Quum nihil inconsulto, nihil temere agere liceat, multoque adeo minus alterum fallere religionis obtentu, aut divino nomine abuti, perpicuum est, cur *judicium*, *justitia*,
&

& *veritas* quasi tres jurisjurandi comites statuuntur, * qui si adsint, jurans Dei manifestat attributa, ejusque adeo gloriam illustrat. Non igitur alia in sacris literis prohibentur juramenta, quam quæ sine ulla necessitate, & ex levi animo præstantur. v. *Matth. V. 33.*

DXXI. Motiva, quæ jurantem impellere debent ad dicendam veritatem, aut pactum fervandum, sunt Dei omniscientia, omnipotentia, & justitia. Igitur inutile esset jusjurandum, si vel per id præstaretur, quod pro tali ente jurans non agnoscit, veluti per caput, oculos, salutem principis, anserem, numerum ternarium; aut si is juret, qui Deum esse negat, vel illum putat res humanas parum curare.

DXXII. Ex quo consequitur, ut jusjurandum religioni jurantis accommodandum sit. Qui enim per falsos Deos jurat, quos veros credit, eos, ut omniscios, omnipotentes, & justissimos sibi repræsentat; ergo respectu ipsius perinde est, ac si per verum Deum jusjurandum præstitisset. *Martial. Epigr. XI. 94. & Can. 16. Caus. XXII. q. 1.*

DXXIII. Et quia tale juramentum acceptans, aut etiam deferens, causa moralis non est, cur alter erroneam de Deo opinionem foveat, cessat ratio, ob quam eidem actus superstitionis, & idololatriæ imputetur. *Vid. Gen. XXXI. v. 53.*

DXXIV.

* *Jerem. IV. 2.*

DXXIV. Qui Cajo centum promisit, & eos se daturum juravit, non quidem ad ducentos obligatur, & eatenus (nimirum ratione ob-jecti) jusjurandum duplicem obligationem non parit; quia tamen per juramentum nova accedunt motiva servandi, quod promissum est, dubitari nequit, quin novum etiam vinculum respectu jurantis producat; & ideo prior obligatio *vinculum Justitiæ*, posterior *vinculum Religionis* dicitur.

DXXV. Quoniam jusjurandum novam obligationem efficit *Religionis*, intuitu Dei, non autem *Justitiæ*, respectu ejus, cui juratur, quippe quæ ex pacto proficiscitur; si desit pactum, tunc in foro externo cogi jurans non poterit, ut præstet, quod juravit. Sed facere id tenebitur respectu religionis, & in fore interno, si saltem valeat declaratio jurata, veluti si quis sacramentum dicat se mille inter pauperes distributurum.

DXXVI. Si igitur pactum sit nullum, v. c. ex defectu acceptationis, inde non sequitur statim etiam jusjurandum non valere; quamvis enim sola Dei invocatio ex non pacto pactum haud faciat, tamen jusjurandum ratione promissionis valere potest, & hoc sensu in foro interno *omne jusjurandum servari debet, quod servari potest sine dispendio animæ*, propter Religionis vinculum.

DXXVII. Sed si pactum vel turpe foret, vel physice impossibile, sicuti non obligat

pa c tum ex justitia , ita non devincit ex Reli-
gione jusjurandum , quod nec esse vinculum
iniquitatis , nec irritam promissionem vali-
dam efficere potest. Præterea vero semper
Dei gloriam obscurant illi , qui hujusmodi
impio , vel temerario jurejurando sese polluant.

DXXVIII. Atque hoc sensu , quem modo
evolvimus , verum est , *jusjurandum sequi naturam
actus , cui adjicitur* ; conditiones enim , quæ
pa c to tacite insunt , ad jusjurandum quoque
spectant. Sic si quis gemmas spurias pro ge-
nuinis emat , & juret pretium se soluturum ,
tacite intelligit , si gemmæ sint genuinæ , quæ
ipsa conditio etiam juramento inest.

DXXIX. Quare si non adest in mentis de-
claratione pa c tum , adjectio juramenti obliga-
tionem justitiæ quidem non gignit. Sed ad
ponendam obligationem *Religionis* satis est ali-
quem liquido , & sine ulla conditione de re
possibili jurasse , & saltem promissionem vale-
re , etiam si irritum esset pa c tum , ob accepta-
tionis defectum.

DXXX. Ex hisce intelligitur , cur , etsi pa-
ctum metu injusto extortum sit irritum , ta-
men violari nequeat jusjurandum illi adjec-
tum , dummodo promissio tam physice , quam
moraliter teneri possit.

DXXXI. Et ideo non obstat , quod ajunt
nonnulli , eum , qui jurat , sibi manum am-
putaturum , non obligari , ergo neque eum ,
qui jurat se daturum centum ; possunt enim

centum promitti etiam sine juramento, non vero manus abscissio. *Vid. Cic. Off. III. 31.*

DXXXII. Jusjurandum ejus, qui se verum dicere jurat, dum sciens falsum dicit, est *Pejeratio*, violatio vero juramenti rite præstiti *Perjurium* dicitur. Est ergo pejeratio mendacium juratum, & perjurium perfidia jurata; utraque actio divinis perfectionibus contraria est, & blasphemix species. *Vid. Cic. Off. III. 29.*

DXXXIII. Sunt & alii modi firmandi conventiones; veluti *Oppignoratio* & *Fidejussio*. Illa est actus, quo creditor *ius in re* constituitur, ut debito principali non soluto, ex eadem in subsidium ipsi satisfiat.

DXXXIV. Res ita obligata *Pignus*, jus vero creditori acquisitum *Jus Pignoris* nominatur; pignus, quod traditur creditori, est *Pignus in specie*, quod vero manet penes debitorem, est *hypotheca*.

DXXXV. Ex his pronum est intelligere has conclusiones. I. Ex natura pignoris non licet creditori uti frui re oppignorata, id tamen potest ei concedi per pactum adjectum, quod dicitur pactum *Antichreseos*. II. Tenetur debitor intra definitum tempus pignus luere, id est, debitum solvere, ob quod pignus constitutum est.

DXXXVI. III. Debito non soluto jus habet creditor efficiendi, ut sibi ex re obligata satisfiat, adeoque eam distrahendi, vel tanquam
suam

suam sibi habendi; non tamen rei pretium, quod debitum excedit, seu *Hyperocham* retinere potest. IV. Pignore casu pereunte debitor ab obligatione principali non liberatur. Ceterum datur pignus quoddam naturale in omnibus bonis debitoris.

DXXXVII. Contractus, quo quis promittit se præstaturum, quod alius debet, nisi ipse præstet, est *fidejussio*. Itaque I. adsunt tunc duo debitores, principalis & accessorius. II. Posterior tantum sub conditione se obligavit, igitur conveniri nequit, nisi excusso principali; hinc habet fidejussor ex fidejussionis natura *beneficium ordinis*. III. Si debitum principale sit irritum, irrita est etiam fidejussio; quæ porro statim cessat, quando principalis præstitit, quod debebat.

DXXXVIII. Actus, quo quis de re securus redditur, *cautio* vocatur; alia igitur est nude promissoria, alia juratoria, alia pignoratitia, alia fidejussoria, seu *satisfactio*. Continet autem omnis cautio conditionem obligationis primariæ, neque sola, qua talis, subsistere potest. Ceterum hæc cavendi necessitas est quoddam humanæ perfidiæ testimonium.